

BOIX
HERAS
ARMENGOL
70'

ARMENGOL, Boix, Heras: estem acostumats a veure'ls sempre, o quasi sempre, junts. I a *veure'ls* junts en el sentit més literal, perquè molt sovint han presentat la seva obra reunida en una mateixa exposició unitària, i continuen fent-ho. També els crítics solen parlar de tots tres amb una referència automàticament mancomunada, com si no poguessin evitar-ho, i aquesta ben justificada rutina ha transcendit ja a les primeres temptatives d'història –potser prematures– del nostre art actual. En l'àrea de les relacions d'amistat i d'actitud civil, els trobem en una compareixença solidària, afable i coherent. Armengol, Boix, Heras...

Avui, per cert, no és gens insòlit que dos o tres pintors s'articulin en *equip*, projectats a fer un treball col·lectiu. Ells no són, no han estat mai, un *equip*. Des d'un principi, Armengol, Boix i Heras ho havien descartat. Cadascú ha intentat la pròpia via, ha buscat la seva dicció personal, s'ha deixat endur per la profunda crida del seu instint, i els resultats no podien ser sinó diferents. Tampoc no volien una altra cosa. De vegades, s'han proposat operacions concretes de coincidència: així fou la primera, que els vinculava, en el *Tríptic* del 1964, o, després, més voltes, per exemple, en *Lligat i lacrat*, carpeta de serigrafies del 1971. Però no es tractava d'una barreja: era una suma, una juxtaposició, una conversa. El *Tríptic*, que significà –amb el títol complet, bastant curiós, involuntàriament divertit, de *Tríptic monoteista*– l'acte inicial d'una presència confluent, acumulava "tres" aportacions individuades. I ells no han canviat el plantejament, fins ara, si no és en algun instant episòdic. No: no són allò que se'n diu un *equip*.

Ni tampoc un *grup*. ¿Un *grup*? La terminologia comença a compli-carse. ¿Què és un *grup*, en el terreny de l'art? Habitualment, un aplec transitori, una circumstància convergent, que vénen decidits per una qualsevol preocupació d'índole estètica o extraestètica. Els *grups* són específics de l'anomenat *art modern*, tan "antic" ja. Abans hi havia *escoles*. O *tallers*. Armengol, Boix i Heras no són un *grup* a l'estil dels que es fan i es desfan, segons les excitacions de la moda o les aleatòries inquietuds doctrinàries, conegudes de tothom. Tres fan "col·legi" –grup vàlid–, com deien els juristes de la Roma clàssica. Però no són això, "grup" o "gru-

pet", petulants, facciosos, automagnificats pel candor o per l'astúcia. El cas de Rafael Armengol, de Manuel Boix, d'Artur Heras, no pertany a l'àmbit de la grandiloqüència dels "programes" i dels "manifestos". Ells no pretenen "inventar la pólvora" ni "descobrir el Mediterrani", ni va amb el seu temperament aquest tipus de martingala. Ells...

Són, senzillament, tres amics, tres companys d'aula, tres professionals. Són, sobretot, tres professionals honrats, lúcids i pacients. La trama dels afectes mutus és important, prou que ho sé. Condiciona molt. Com també condiciona el fet d'haver passat per unes experiències acadèmiques similars. Tanmateix, hi ha un punt en aparença sorprenent: l'absència de rivalitat. En el sistema capitalista, l'home és el llop de l'home –Hobbes ho repetia–, i, en el fons, el pintor és el llop del pintor. *L'odium theologicum* medieval és una broma, comparat amb el frenètic carnestoltes de la "competència" que els artistes i els seus marxants es veuen obligats a maquirar per disputar-se la clientela. Aquesta gent és més beneducada que els frares de l'Edat Mitjana, i procuren dissimular les seves facineroses hostilitats amb una mica de tacte, que probablement acaba sent contracte. Armengol, Boix i Heras no n'han fet cas, ells amb ells. S'han estabilitzat com a "professionals", i no solament no han admès l'eventualitat d'un enfrontament recíproc, sinó que l'exclouen. El risc del "mercat" és assumit per ells amb la impàvida indiferència –¿o més aviat "amb l'angoixa"?– d'uns ciutadans que fan la seva feina i que esperen cobrar-la. *L'art i l'ofici*, ací, tornen a ser com ho eren en l'època de Leonardo o de Ver Meer. O de don Vicent López. Amb una novetat, o diferència: que l'art i l'ofici, ara, són més ambigus i més complicats, i ben distint el joc de l'oferta i la demanda. Armengol, Boix i Heras s'hi han llançat amb una confiança elemental en les seves forces, compatibles i compartides.

De més a més, se saben arrelats en una afinitat bàsica: d'origens geogràfics i socials i, al capdavant, històrics. Participen d'unes quantes conviccions *natives*. Les quals els permeten de reflexionar en comú i de realitzar-se per separat. Aquesta seria l'explicació de tot: reflexionar en comú i realitzar-se per separat. No un equip ni un grup: són ells, i prou.

Un qualsevol dels tres noms indefectiblement fa pensar en els altres dos. De moment, almenys.

Joan FUSTER

(Del catàleg de la "Sala Pelaire", Palma de Mallorca, febrer 1977.)